

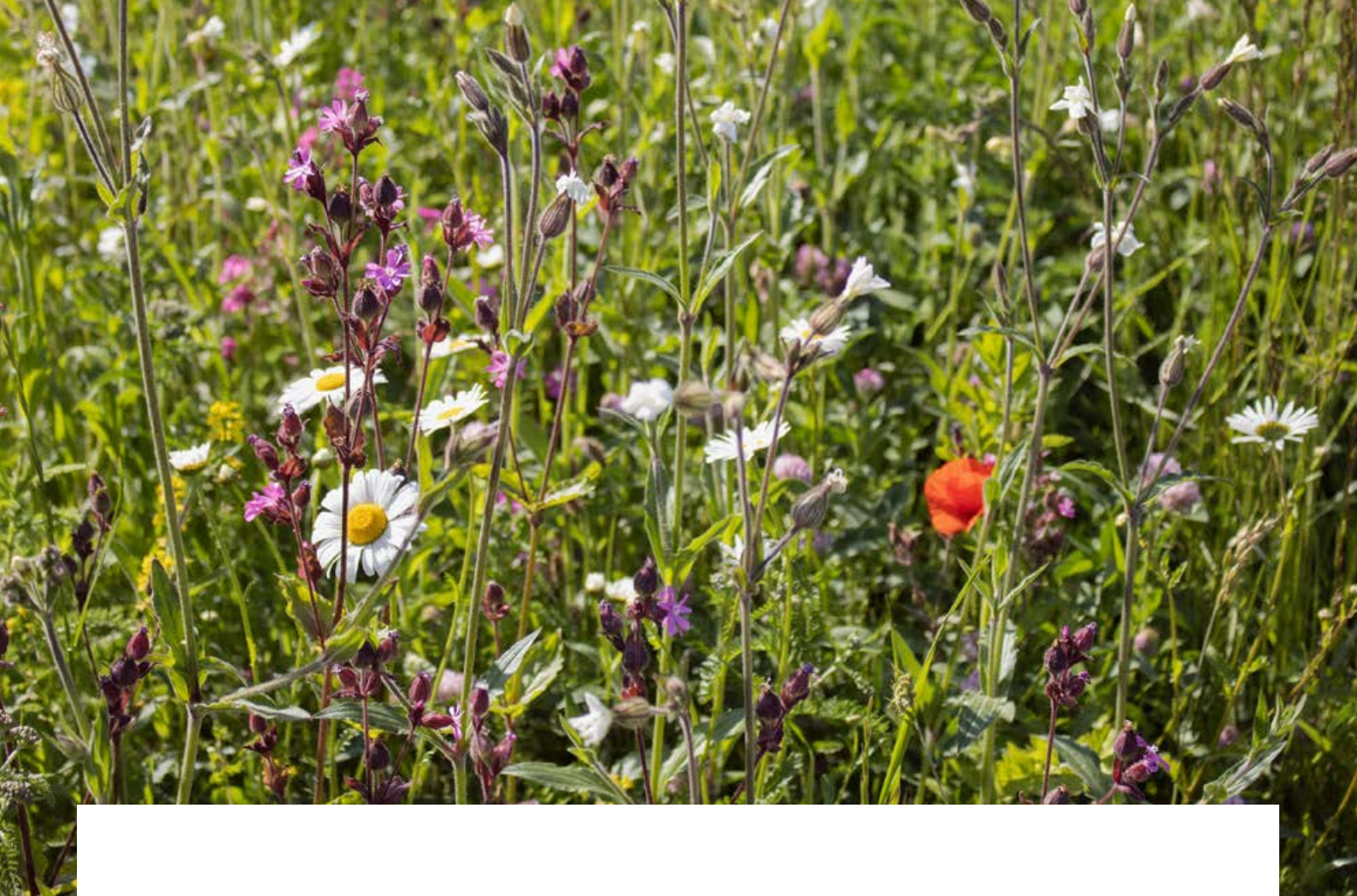
Voortgangsrapportage Biodiversiteit Rotterdam 2023

www.rotterdam.nl/biodiversiteit

Ben jij een
goede buur van
de stadsnatuur?

Gemeente
Rotterdam

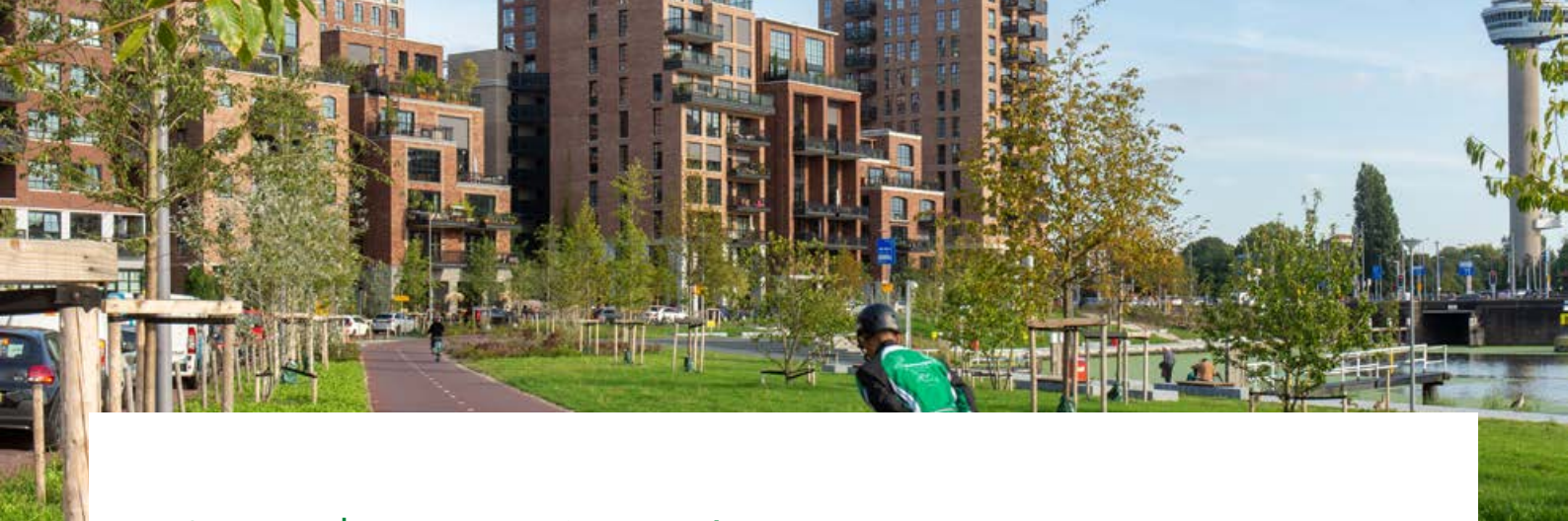
Introductie

In de hedendaagse wereld wordt de dringende afname van biodiversiteit en de daaraan gerelateerde problematiek steeds meer erkend en serieus genomen. Een sprekend voorbeeld van deze erkenning is de goedkeuring van de Europese Natuurherstelwet door zowel het Europees Parlement als de 27 EU-lidstaten. Hiermee wordt biodiversiteit nu als cruciaal beschouwd en heeft het een vooraanstaande positie verworven op de politieke agenda. Op nationaal niveau heeft Nederland een gezamenlijke inspanning op touw gezet met provincies en gemeenten om de Basiskwaliteit Natuur te bevorderen.

Lokaal manifesteert Rotterdam zich door een groeiende toewijding aan biodiversiteit. De ambitieuze plannen voor de Hofbogen, die zich ontvouwen als 'het langste dakpark van Europa', en de transformatie van het Hofplein zijn hier illustraties van. Bovendien ondergaan de Rijnhaven en de Keilehaven indrukwekkende veranderingen, waar honderden bomen worden geplant en een nieuwe getijdennatuur wordt verwelkomd.

Om deze ontwikkelingen te ondersteunen, heeft Rotterdam op 12 oktober 2023 het *Beleidskader Biodiversiteit* vastgesteld. Dit kader schetst ambitieuze doelen voor de verbetering van de biodiversiteit in de stad tot 2030, met een sterke nadruk op het behoud en de versterking van ecologische structuren. Deze inspanningen vormen de eerste stappen richting de ambitie van een natuurinclusieve stad tegen 2050. Het beleidskader omvat ook de integratie van ecologische basisprincipes (Verblijfplaatsen, Verbinding, Voedsel, Veiligheid voor flora en fauna) bij het beheren, inrichten en ontwikkelen van de stad *Uitvoeringsagenda Biodiversiteit 2023 – 2027*.

Inspirerend en motiverend is het te zien dat particulieren, inwoners van Rotterdam, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders in toenemende mate acties ondernemen en initiatieven opzetten om de biodiversiteit te vergroten. In deze jaarrapportage nemen we jullie mee door wat we in 2023 hebben bereikt op het gebied van biodiversiteit, met een nadruk op drie sporen: Inpassen & Agenderen (1), Monitoren & Sturen (2) en Verankeren (3).

Spoor 1 | Inpassen & Agenderen

Het inpassen en agenderen van biodiversiteit betekent binnen de stedelijke context dat we erop inzetten dat er bewust rekening gehouden wordt met de wensen en behoeften van planten en dieren. Inpassen betekent hier dus: de principes van biodiversiteit verbinden met andere opgave in onze stad en met de dagelijkse werkzaamheden van de gemeente – en zeker ook met andere stakeholders in de stad. Een groot deel van het groen en blauw in de stad is immers privébezit. Op terreinen waar het (nog) niet mogelijk is om de principes van biodiversiteit in te passen is soms meer nodig, en moeten we agenderen: het belang van de stadsnatuur expliciteren om een bepaald probleem te verhelpen of een bepaalde kans te pakken.

Een greep uit de acties onder spoor 1 van 2023:

- Biodiversiteit is geïntegreerd in de **Groenagenda** van de Gemeente Rotterdam. In de projecten van de groenagenda wordt biodiversiteit integraal meegenomen in de gebieden waar behoud en versterking van biodiversiteit nodig is. Voor meer informatie over dergelijke projecten verwijzen we naar de jaarrapportage van de Groenagenda.
- Het voornoemde **Beleidskader Biodiversiteit**, dat is vastgesteld op 12 oktober 2023, beschrijft de Rotterdamse methodiek voor het opnemen van biodiversiteit in planvorming en beheer. De gemeente Rotterdam werkt ten aanzien van biodiversiteit met een ecologische structuren en kernbiotopenindeling van de stad. Deze kernbiotopen zijn gebieden die een bepaald ecologisch karakter hebben. Per kernbiotoop zijn drie gidssoorten aangewezen. Wanneer alle levensbehoeften aanwezig zijn voor deze soorten dan zorgt dit ervoor dat ook aan de levensbehoeften van een groot aantal andere soorten wordt voldaan. De levensbehoeften worden altijd uitgedrukt in de 4V's: Voedsel, Verblijfplaats, Veiligheid en Verbinding. Deze werkwijze is als input gebruikt voor de vuistregels en de nieuwe standaarden voor NvU's en PvE's. Hiermee zorgen we ervoor dat biodiversiteit een structurele plek krijgt in het planvormingsproces.
- Op het gebied van parkbeheer heeft de scope overdracht (**Parkenprogramma**) plaatsgevonden naar verschillende gebieden. In de scope is aandacht voor biodiversiteit op gebied van omvorming, nieuwe inrichting en toekomstig beheer. In parken hebben we actief de maaifrequenties aangepast, met specifieke aandacht voor het bevorderen van het bijenlandschap en het toepassen van ecologisch maaien.
- In 2023 is gewerkt aan een **Leidraad Bosplantsoen** ook hierin is biodiversiteit integraal meegenomen. Hierin wordt beschreven hoe beheerders van bosplantsoenen op een overkoepelende manier kunnen werken aan de bossen in hun beheer. Doel van de leidraad is variatie aan te brengen in hoeveelheid soorten binnen een bos en de ecologische structuren binnen een bos, om op die manier een zo biodivers mogelijk bos te creëren. Hiermee proberen we aan te sluiten op de ambities van het Rotterdams Weerwoord en de Gemeente Rotterdam. De Leidraad Bosplantsoen zal vanaf 2024 worden uitgevoerd.

- Vanuit het belang van meer biodiversiteit staat de gemeente de komende jaren voor de opgave om een gedeelte van de harde oevers in de stad om te vormen naar **natuurvriendelijke oevers** (NVO's). In 2023 is daar een model voor ontwikkeld, waarmee onderzocht kan worden welke harde oevers potentie hebben voor het omvormen naar een NVO. Hierbij zijn zes verschillende varianten ontwikkeld van een model voor een NVO, die in de toekomst toegepast kunnen gaan worden. Ook is een factsheet ontwikkeld waarbij één variant van een NVO volledig is uitgewerkt.
- In 2023 zijn in totaal 109 aanvragen gedaan voor de subsidie klimaatadaptatie. Bij 19 van deze aanvragen is een additionele aanvraag gedaan voor **klimaatadaptatie met inheemse beplanting**, wat neerkomt op ongeveer 17,5% van de totale aanvragen.
- Tijdens de **Nationale Klimaatweek** heeft het programmteam Biodiversiteit een wandeling georganiseerd voor inwoners van de stad, langs groene bewonersinitiatieven in Carnisse. Hierbij werden inspirerende voorbeelden getoond van hoe men in de eigen woonomgeving biodiversiteit kan stimuleren met als achtergrond de aanpak van het programma van biodiversiteit (denk in de 4 V's). Daarnaast organiseerden we in het kader van de Klimaatweek nog twee bewonerswandelingen onder begeleiding van de vertegenwoordiger van het Rotterdamse Parkenoverleg, een bomenwandeling onder begeleiding van onze adviseur Bomen bij de gemeente Rotterdam, een (groene) dakenconsult door een lid van het programmteam Biodiversiteit en diverse lezingen over biodiversiteit en Groene Gedragingen.
- Het programmteam Biodiversiteit heeft tijdens een **bijeenkomst van de Wijkraad Schiebroek** een informatiebijeenkomst georganiseerd, als verdiepingsslag op het wijkakkoord in Schiebroek over de onderwerpen groen, biodiversiteit, duurzaamheid en leefbaarheid. Daarbij is een presentatie gegeven over biodiversiteit en ecologische verbindingen, en het gesprek aangegaan met bewoners aan discussietafels.

In het najaar van 2023 is de campagne 'Goede buur van de stadsnatuur' gelanceerd. Via deze campagne worden inwoners van Rotterdam dóór inwoners van Rotterdam op ludieke wijze geïnformeerd over de mogelijkheden om zelf, binnen de private ruimte (zoals tuinen en balkons) bij te dragen aan het verbeteren van de biodiversiteit in de stad. De uitingen zullen het komende jaar in seizoensgebonden vormen door de hele stad zichtbaar zijn.

- In 2023 zijn er veertien verschillende **CityLab010** initiatieven aangemeld voor biodiversiteit, waarvan er 6 ook daadwerkelijk zijn ingediend.
- Tijdens de **Rotterdamse Dakendagen 2023** was het thema biodiversiteit zichtbaar op verschillende daken, onder meer met de door Rotterdam Inclusief ontwikkelde bijenhôtels.
- Het **partnerschap van Bijenlandschap Nederland** is ondertekend.
- Op 12 oktober 2023 heeft het programmateam Biodiversiteit bijgedragen aan de **Nationaal Park Rotterdam Avond: Rewilding Rotterdam** – een avondvullend informatief programma over biodiversiteit en rewilding in samenwerking met Ark Natuurontwikkeling.
- Op 21 juni 2023 waren leden van het programmateam Rotterdam aanwezig bij de uitreiking van de **fotowedstrijd Groene Cirkel Bijenlandschap** op kinderboerderij De Oedenstee in Hoogvliet.
- Op 2 december 2023 hebben we bijgedragen aan de organisatie van de eerste '**Struikroofactie**' in Rotterdam. Hierbij konden inwoners zelf groen uitgraven bij 3 portieken die gesloopt worden in de Goereestraat te Rotterdam, om deze vervolgens een nieuwe bestemming te geven, bijvoorbeeld in de eigen tuin. Op deze manier is voorkomen dat dit groen verloren gaat.
- Het programmateam Biodiversiteit heeft in samenwerking met AIR bijgedragen aan de organisatie van **R'damse Nieuwe**, een informatieavond met het thema "het belang van vergroening voor een weerbare stad".
- Op 17 november 2023 was biodiversiteit een thema op het **Stadsmakerscongres** in het Theater Rotterdam. Biodiversiteit had een eigen stand met een werkatelier en paneldiscussie, waar met bezoekers het gesprek is aangegaan over de werkwijze van de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam.

- Uit onze **Omnibus enquête 2023** blijkt dat het woord biodiversiteit respondenten vooral doet denken aan woorden als groen, planten, dieren, verscheidenheid en soorten. Meer dan de helft van alle respondenten geeft aan tevreden te zijn over de variatie van soorten groen in de buurt. Het aantal respondenten dat hier belang aan hecht is in de

afgelopen twee jaar gestegen van 55% naar 64%. Verder hebben vier op de vijf Rotterdammers zelf maatregelen genomen om de omgeving aantrekkelijker te maken voor planten en/of (huis) dieren. Vooral het plaatsen van bloeiende planten op het balkon of in de (gevel) tuin is toegenomen.

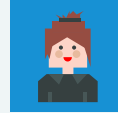
Biodiversiteit

Respondenten associëren de term biodiversiteit vooral met woorden als groen, planten, dieren, verscheidenheid en soorten.

Tevredenheid

Vervolgens is gevraagd hoe tevreden men is over de variatie van soorten groen in de buurt, waarbij men moest denken aan afwisseling van gras(sen), bloeiende kleine planten, struiken en bomen. Meer dan de helft van alle respondenten geeft aan tevreden te zijn over de variatie van soorten groen in de buurt. Het aantal respondenten dat hier belang aan hecht is in de afgelopen twee jaar gestegen van 55% naar 64%.

Eigen maatregelen

Verder hebben vier op de vijf Rotterdammers zelf maatregelen genomen om de omgeving aantrekkelijker te maken voor planten en/of (huis) dieren. Vooral het plaatsen van bloeiende planten op het balkon of in de (gevel) tuin is toegenomen.

- Om op een laagdrempelige en toegankelijke manier te communiceren over verschillende thema's rondom biodiversiteit, hebben we het afgelopen jaar voor talloze gelegenheden en onderwerpen gecommuniceerd via onze **sociale mediakanalen**, waaronder:
 - Vergroeningsacties van bewoners zelf. Door in verschillende buurten veel verschillende Rotterdammers vast te leggen hopen we dat steeds meer mensen zich herkennen en gemotiveerd voelen om zelf aan de slag te gaan: zien vergroenen doet vergroenen.
 - Om het voor Rotterdammers zo makkelijk mogelijk te maken, zijn de sociale kanalen ook ingezet om subsidieregeling te delen en uit te leggen. Bijvoorbeeld de subsidie voor inheemse planten of klimplanten. Ook verwezen we naar acties waarbij geld aangevraagd kan worden om te vergroenen (o.a. OpzoomerMee).
 - Om aandacht te vragen voor citizen science is steeds aangehaakt bij (internationale) teldagen. Denk aan: de Tuinvogeltelling, bijentelling, vlindertelling, bodemdierdagen etc.
 - Om Rotterdammers kennis te laten maken met de al aanwezige 'groene parels' in de stad hebben we meermaals 'raadplaten' gedeeld. De ene week werden er foto's gedeeld op basis waarvan men kon raden welke plek het betrof. De week daarop werd een video gedeeld van de betreffende plek met het antwoord en de uitnodiging zelf een kijkje te gaan nemen.
- Diverse 'Doe-het-zelf' video's voor bijvoorbeeld het maken van vetbollen voor vogels in de winter, een bijenkroeg in de zomer en een wormenhotel van oude mayonaise-emmers van de lokale snackbar. Bij deze video's letten we erop dat het voor de meeste Rotterdammers betaalbaar en uitvoerbaar moet zijn.
- Om Rotterdammers een beeld te geven van de mensen achter de gemeente hebben we in 2023 ook diverse boswachters en stadsecologen in beeld gebracht binnen hun eigen werkvelden.

Uitgelicht | Bijenlandschap

In het afgelopen jaar hebben wij ons specifiek gericht op het nemen van concrete stappen in lijn met de collegedoelstelling uit het coalitieakkoord 2022-2026 van de gemeente Rotterdam: het realiseren van 40 hectare bijenlandschap. Want we willen biodiversiteit in de stad niet alleen behouden, maar waar mogelijk ook vergroten. Dit doen we bijvoorbeeld door het omvormen van gazon naar grasvegetatie dat een waarde heeft voor de biodiversiteit: het aanleggen van 40ha bijenlandschap. Daarnaast blijven we het groen dat we al hebben koesteren en verbeteren. Want groen moet goed kunnen groeien.

Dit jaar zijn de eerste 13,8ha van de beoogde 40ha bijenlandschap gerealiseerd. Een groot deel van deze 13,8ha bestaat uit bestaande grasvegetatie die omgezet is naar bijenlandschap. Dit hebben we gedaan door bijvriendelijke bollenlinten toe te voegen aan bestaande gazons. En door maaifrequenties van gazons aan te passen: van 10 tot 20 keer per jaar naar 2 tot 3 keer per jaar. Dit betreft gazons met grasvegetatie en bloemrijke grassen. Een mooi voorbeeld is de grasstrook aan de Burgermeester Oudlaan. Hier is ook een (verrijdbaar) informatiebord geplaatst met uitleg en illustraties over het belang van bijenlandschap.

Om de ambitie van 40ha bijenlandschap te behalen, is in 2023 gekozen voor de pragmatische aanpak zoals hierboven omschreven, waarbij bestaande grasvegetatie is omgezet naar bijenlandschap.

Ondertussen is gewerkt aan een strategische aanpak voor het bijenlandschap (methode Groene Cirkels). Doel hiervan is om de ecologische structuur voor de wilde bij te versterken, te behouden en te verbeteren. Dit betekent dat we ons niet alleen meer zullen richten op het omvormen van gazon en het zorgen voor voldoende voedsel, maar ook zorgen voor verblijfsplekken en nestplekken in verschillende vormen. En dat deze plekken met elkaar in verbinding staan. De strategische aanpak betekent dat we de plekken die we omvormen, nauwkeurig kiezen. Op basis van deze uitgangspunten blijkt dat zowel op de noordoever als op de zuidoever ecologische bijenzones mogelijk zijn. Daarnaast blijft er natuurlijk ruimte voor bewoners om aan de slag te gaan.

Als eerste gaan we aan de slag met de zone aan de noordkant die loopt vanaf de Van der Duijn Maasdamweg (Zestienhoven), via Terbregge, het Molenpark, langs de Rotte naar Ommoordse Veld. De verwachting is dat hier ongeveer 10 ha gerealiseerde kan worden.

In 2023 is hier al een start gemaakt met de voorbereiding van de hectaren die in 2024 gerealiseerd worden. Zo is in Zestienhoven al een breed ecologisch bollenlint de grond in gegaan om in het voorjaar van 2024 het voedsel voor de bijen te kunnen zijn.

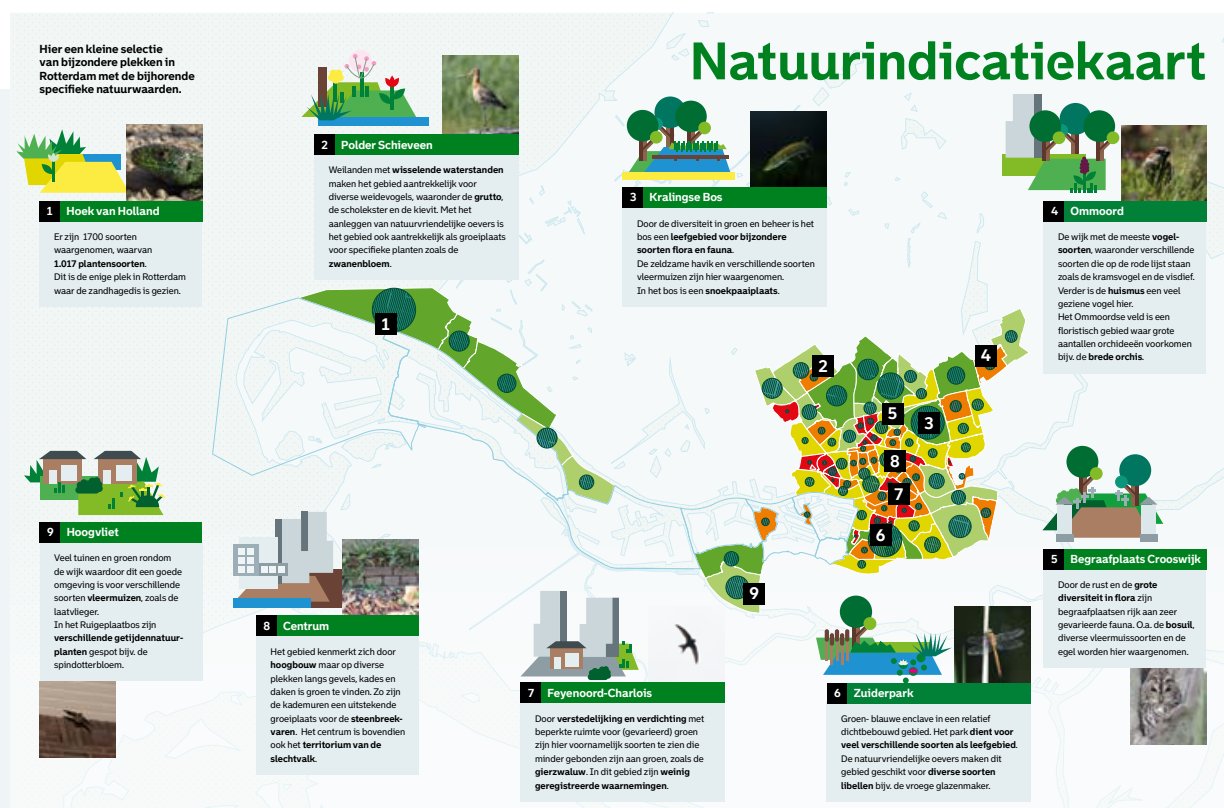
Spoor 2 | Monitoren & Sturen

Het monitoren van biodiversiteit geeft inzicht en helpt op de langere termijn om ecosysteemdiensten veilig te stellen. Ook kunnen we zo gefundeerde beslissingen nemen om de stadsnatuur te versterken en te behouden. Het creëren van een biodiverse stad vraagt om een lange adem.

Een greep uit de acties onder spoor 2 van 2023:

- We hebben in 2022 de Natuurindicatiekaart gemaakt op basis van de analyse van 10 jaar natuurdata. Hier is een publieksversie van gemaakt. deze kaart kunt u zien hoeveel natuur er in elke wijk is. Er zijn grote verschillen. In sommige wijken zijn veel meer planten en dieren dan in andere. Dit maakt het moeilijk om te zeggen hoe het met de natuur in de hele stad gaat. Daarom meten we nu vaste plekken op een vaste manier. Op deze manier is beter te zien welke dingen we kunnen doen om de natuur te helpen in de verschillende wijken.
- We hebben dit jaar gewerkt aan het opzetten van citizen science in Rotterdam met betrekking tot biodiversiteit. Hierdoor kan er bij de wijkbewoners beter inzicht ontstaan in de aard en de ernst van een situatie, de invloed van lokale omstandigheden

en meer begrip en draagvlak voor maatregelen. Rotterdammers krijgen meer gevoel van urgentie, en de bereidheid om deel te nemen neemt toe. Het eindproduct van dit project is een zichtbare samenwerking tussen verschillende partijen in de stad, waarbij bewoners van Rotterdam op een laagdrempelige en aansprekende manier worden uitgedaagd om naar de natuur in hun eigen stad te kijken, zich te verwonderen en welke hen inzicht geeft in de biodiversiteit van hun eigen woonomgeving én uitnodigt om zelf een bijdrage te leveren. Het resultaat kan meerdere keren worden ingezet: wijk voor wijk en voor/tijdens/na vergroeningsprojecten in de stad. Bij het opzetten van het project wordt nauw samengewerkt met de partners van het Publieksplatform Biodiversiteit.

Uitgelicht | Meetnet

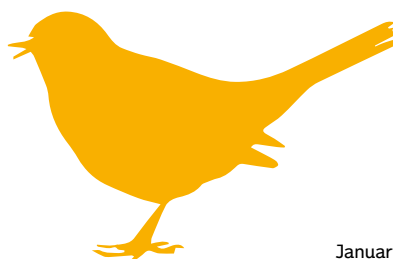
Inmiddels wordt voor het derde jaar monitoring uitgevoerd naar de biodiversiteit binnen de gemeente Rotterdam. Na het succesvol monitoren van vleermuizen in 2021 en dagvlinders, libellen en amfibieën in 2022 zijn het afgelopen jaar alle soortgroepen van het meetnet Biodiversiteit Rotterdam gemonitord.

Het meetnet omvat in totaal 20 kernbiotopen, waarbij voor elk kernbiotop verschillende transecten zijn geselecteerd. Het is van belang om te benadrukken dat het niet mogelijk is om op basis van de resultaten van slechts één meetseizoen conclusies te trekken over de staat van de biodiversiteit. Dit geldt zowel op het niveau van de stad als op het niveau van specifieke soortgroepen of locaties. Pas na het monitoren van drie meetseizoenen op elke locatie kunnen voorzichtige conclusies worden getrokken over de trends van specifieke soortgroepen. Dit zal naar verwachting mogelijk zijn tegen het einde van 2026.

In 2023 zijn metingen gedaan in de categorieën flora, dagvlinders, libellen en amfibieën, broedvogels en vleermuizen.

Flora

Voor de soortgroep flora was 2023 het eerste monitoringsjaar. In totaal zijn er 1188 waarnemingen gedaan van in totaal 293 verschillende soorten. Op basis van de resultaten blijkt dat de diversiteit in planten gemiddeld het hoogst is in de zandige- en waterrijke biotopen, evenals de gemiddelde aantallen waarnemingen. Dit zijn voornamelijk locaties met veel natuurlijke invloeden en minder beheer. Transecten met intensiever gazonbeheer zijn over het algemeen zeer soortenarm met een hoge aanwezigheid van Engels raaigras. Er zijn enkele schaarse soorten tijdens het onderzoek waargenomen, zoals glad biggenkruid en rivierskruid.

Dagvlinders

Waarnemingen

Totaal	1027
Verschillende soorten	19

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: Duinen

Dagvlinders

De soortgroep dagvlinders werd in 2023 voor de tweede keer gemonitord. In 2022 is ook monitoring uitgevoerd naar deze soortgroep. In totaal zijn 1027 individuen waargenomen, verdeeld onder 19 gedetermineerde soorten. Binnen kernbiotoop groene biotopen zijn dit jaar de meeste soorten en individuen waargenomen. Net zoals tijdens de monitoring in 2022 werd het hoogste aantal individuen en soorten dagvlinders waargenomen in het biotoop duinen. Ook werden er in 2023 nieuwe soorten aangetroffen, namelijk de eikenpage en landkaartje.

Uitgelicht

Eén van de meest biodiverse locaties uit het onderzoeksjaar van 2022 naar dagvlinders betrof het eiland van Brienenoord. Ook dit jaar bleek dit een locatie te zijn met relatief veel soorten. Vorig jaar werd gesuggereerd dat het aantal soorten zou toenemen, omdat er in dat jaar een lokaal zaadmengsel was ingezaaid. Dit bleek in 2023 inderdaad het geval te zijn.

Libellen en amfibieën

Ook voor libellen en amfibieën betrof 2023 het tweede meetmoment. De soortgroepen zijn in 2022 ook gemonitord. In totaal zijn er 1536 individuele libellen waargenomen, verdeeld onder 26 soorten. Het hoogste aantal waargenomen libelsoorten betrof een van de transecten in het Kralingse Bos. Binnen kernbiotoop groene biotopen werden de meeste soorten aangetroffen en in biotoop duinen zijn veruit de meeste individuen waargenomen. In 2023 zijn er in totaal zeven nieuwe soorten aangetroffen en drie soorten niet meer aangetroffen.

Libellen en amfibieën

Waarnemingen

Totaal	1536
Verschillende soorten	26

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: Kralingse Bos, duinen

Broedvogels

De soortgroep broedvogels is in 2023 voor het eerst gemonitord. Tijdens de monitoring zijn er in totaal 9051 individuen waargenomen van 93 verschillende soorten vogels. Bijzondere soorten die zijn waargenomen zijn onder andere de kruisbek, lepelaar en een overvliegende visarend. Van de biotoopgroep zijn de waterrijke biotopen en open- en kruidenrijke biotopen het meest soortenrijk. Dit komt overeen met de verwachting op basis van diversiteit aan habitats, waarbij vaak afwisseling is tussen bosschages, plassen, struwelen en open plekken. Stedelijke biotopen staan met aantal vogelsoorten (in totaal 56 vogelsoorten) onderaan, maar niet heel veel lager dan de groene- en zandige biotopen. Dat de stedelijke biotopen vrijwel gelijk staan aan groene biotopen is mogelijk te verklaren door de aanwezigheid van tuinen, sloten en bermen.

Broedvogels

Waarnemingen

Totaal	9051
Verschillende soorten	93

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: waterrijke, open- en kruidenrijke biotopen

Vleermuizen

Waarnemingen

Totaal	5647
Verschillende soorten	8

Meeste waarnemingen in kernbiotoop: waterrijke, open- en kruidenrijke biotopen

Vleermuizen

Tijdens de monitoring zijn in 2023 in totaal 5.647 waarnemingen gedaan van acht verschillende vleermuissoorten. De soorten die in 2023 zijn waargenomen werden in 2021, tijdens de eerste meetronde, ook waargenomen. De gewone- en ruige dwergvleermuis zijn het meeste waargenomen tijdens de monitoringsronde. Wanneer het gemiddeld aantal soorten per transect per kernbiotoop wordt vergeleken is te concluderen dat het aantal soorten tussen de biotopen vrijwel gelijk ligt. Alleen bij de stedelijke biotopen is in verhouding een lager aantal soorten per transect waargenomen. Voor het aantal waarnemingen geldt dat de biotoopgroepen waterrijk- en open biotopen veruit de meeste waarnemingen hebben.

Uitgelicht

In de kernbiotoopgroep open- en waterrijke biotopen werden veruit de meeste aantallen aangetroffen. Dit indiceert dat de kernbiotopen binnen deze groep door een groter aantal vleermuizen wordt gebruikt als foerageergebied. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de open- en waterrijke biotopen een combinatie van water met groenstructuur bevatten, waardoor een grotere hoeveelheid/variëteit aan insecten aangetrokken kan worden.

Spoor 3 | Verankeren

Het versterken van biodiversiteit in alle lagen van de stad, zowel op buurt- als op stadsniveau en het ommeland, vraagt om draagvlak en verankering. Draagvlak en verankering bij de collega's van de diverse diensten met aandacht voor de gemeente als lerende organisatie, waarbij opleidingen over biodiversiteit actief onder de aandacht worden gebracht. Ook vraagt dat om verankeren van biodiversiteit in de instrumenten op de diverse schaalniveaus: strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Een greep uit de acties onder spoor 3 van 2023:

- We hebben in 2023 samen met ministerie van LNV, provincie Zuid-Holland, diverse gemeenten en kennisinstanties gewerkt om tot een gezamenlijke visie te komen op de **Basiskwaliteit natuur**. Onderdeel hiervan is een behoeftescan bij een groot aantal gemeenten. Op basis van die behoeftescan worden diverse praktische aspecten van basiskwaliteit natuur opgepakt. Hier dragen wij als gemeente Rotterdam aan bij. Basiskwaliteit Natuur is het (minimale) niveau van omgevingscondities dat nodig is om te zorgen dat ook meer algemene soorten - en niet alleen de wettelijk beschermde soorten - weer op een goed niveau komen. Bij omgevingscondities kun je dan denken aan bijvoorbeeld de inrichting en het gebruik van het landschap, de toestand van het water. De verwachting is dat we, door die omgevingscondities te verbeteren, niet alleen de algemene soorten vooruithelpen maar ook de soorten en habitattypen die beschermd worden door de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR).
- Het **Soorten Management Plan (SMP)** voor de wijken Hoogvliet en Hoek van Holland is in 2023 opgestart. Hier is een bijdrage (subsidie) voor uitgegeven door de provincie Zuid-Holland. Het stadsbrede SMP kan worden uitgerold op basis van de geleerde lessen in Hoogvliet en Hoek van Holland.
- H+N+S Landschapsarchitecten en Buiting Ecologisch Advies hebben in opdracht van en in samenwerking met het programmteam Biodiversiteit van de gemeente Rotterdam gewerkt aan de ontwikkeling van de **Toolbox Natuurinclusief Rotterdam**. Dit is de tactische uitwerking van het voornoemde Biodiversiteitskader. Met de Toolbox hebben landschapsontwerpers, stedenbouwkundigen, ecologen, beheerders van diverse assets, ontwikkelaars en andere gebruikers van de stad een instrument in handen om vanuit systeemkennis de ecologische kwaliteit van de stad gericht te verbeteren.
- Het programmteam Biodiversiteit was tijdens de **Openbare Ruimte Driedaagse** (een vervolg op de Week van Next Beheer van afgelopen jaar) op de Keilewerf stevig vertegenwoordigd met een stand en een presentatie van de programmamanager in het kader van de verschillende transitities.

Uitgelicht **Publieksboekje Toolbox Natuurinclusief Rotterdam.**

Het publieksboekje is een toegankelijke vertaling van het denkraam voor de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam. In deze publicatie, bedoelt voor professionals die in hun werkveld met natuurinclusiviteit te maken hebben, wordt de opbouw en het gebruik van de Toolbox Natuurinclusief Rotterdam uitgebreid toegelicht. Daarbij is aandacht voor de ecologische structuren in Rotterdam, de werkwijze met kernbiotopen, ecoprofielen en gidssoorten.

De inhoud van de producten is tot stand gekomen door samenwerking tussen het programmateam Biodiversiteit, H+N+S Landschapsarchitecten, Buiting Ecologisch Advies en met input van diverse gebruikersgroepen van de gemeente Rotterdam. Voor de visie en prioritaire maatregelen op de kernbiotoop beschrijvingen, de hoofdmaatregelen op de ecoprofielen en de informatiebladen over de maatregelen (inclusief de diverse varianten) geldt dat de komende tijd een fase van testen, aanscherping en implementatie plaatsvindt.

Slotwoord

De Gemeente Rotterdam hecht groot belang aan het inrichten, onderhouden en ontwikkelen van een robuust ecosysteem met in de stad. Op lokaal niveau doen we dat met ons gemeentelijk programma biodiversiteit, en alle acties zoals in dit jaarverslag omschreven. Tegelijkertijd blijven we ons inzetten om bewustzijn en handelingsperspectief te creëren bij een groter publiek, om zo ook een kleine bijdrage te leveren aan de verbetering van biodiversiteit op nationaal en mondiaal niveau.

Onze oprechte dank gaat uit naar al onze partners en iedereen die op individueel niveau heeft bijgedragen aan onze inspanningen van het afgelopen jaar. Samen boeken we significante vooruitgang richting een welvarende en gezonde stadsnatuur in Rotterdam. We kijken met een daadkrachtig optimisme uit naar de voortzetting van onze samenwerking in de komende jaren.

www.rotterdam.nl/biodiversiteit

Ben jij een
goede buur van
de stadsnatuur?

Gemeente
Rotterdam